

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 141/11
Luksemburg, 21 grudnia 2011 r.

Wyrok w sprawach połączonych C-424/10 Tomasz Ziółkowski / Land Berlin
oraz
C-425/10 Barbara Szeja i in. / Land Berlin

Jedynie pobyt spełniający warunki ustanowione prawem Unii umożliwia nabycie prawa stałego pobytu

Okresy pobytu obywateli państwa trzeciego ukończone przed przystąpieniem tego państwa do Unii powinny być uwzględniane przy obliczaniu minimalnego okresu pięciu lat, o ile były zgodne z warunkami ustanowionym prawem Unii

Tomasz Ziółkowski i Barbara Szeja, obywatele polscy, przyjechali do Niemiec przed przystąpieniem Polski do Unii – odpowiednio w 1988 r. i w 1989 r. – i uzyskali prawo pobytu ze względów humanitarnych, kolejno przedłużane, zgodnie z prawem niemieckim. W 2005 r., po przystąpieniu Polski do Unii, wystąpili stosownie do dyrektywy w sprawie swobodnego przemieszczania się osób¹ o prawo stałego pobytu w Niemczech, którego im odmówiono ze względu na okoliczność, że nie mieli pracy i nie mogli wykazać, że posiadają wystarczające własne środki utrzymania. Od tej odmownej decyzji organów niemieckich odwołali się do właściwych sądów krajowych.

Bundesverwaltungsgericht (niemiecki federalny sąd administracyjny), przed którym toczy się spór, zwrócił się w istocie do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy okresy pobytu ukończone na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego wyłącznie zgodnie z prawem krajowym mogą być uznane za okresy legalnego pobytu w rozumieniu prawa Unii. Ponadto do Trybunału skierowano pytanie, czy okresy pobytu ukończone przez obywateli państwa trzeciego przed przystąpieniem tego państwa do Unii powinny być uwzględniane przy obliczaniu pięcioletniego czasu trwania pobytu dla celów nabycia prawa stałego pobytu.

Trybunał dokonał w pierwszej kolejności wykładni **pojęcia legalnego pobytu** zawartego w dyrektywie i stwierdził, że dyrektywa nie wyjaśnia, w jaki sposób należy rozumieć wyrażenie „legalnie zamieszkują” na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego. Dyrektywa nie odsyła też do prawa krajowego. Oznacza to, że wyrażenia te powinny być uznane za autonomiczne pojęcie prawa Unii, które podlega jednolitej wykładni na terytorium wszystkich państw członkowskich.

W tym względzie Trybunał wskazał, że znaczenie i zakres pojęć, których definicji prawo Unii nie zawiera, należy ustalić w szczególności z uwzględnieniem kontekstu, w którym są one używane, i celów uregulowania, którego są częścią.

Trybunał przypomniał, że dyrektywa ma sprzyjać korzystaniu z prawa swobodnego przemieszczania się i pobytu przez obywateli europejskich, z zastrzeżeniem ograniczeń ustanowionych prawem Unii. W tym względzie dyrektywa określa warunki, na jakich obywatele Unii i członkowie ich rodzin mogą swobodnie przemieszczać się i zamieszkiwać na terytorium państw członkowskich, oraz warunki, które muszą oni spełnić w celu nabycia prawa stałego pobytu. Ponadto dyrektywa ma na celu odejście od sektorowego i fragmentarycznego podejścia do prawa pobytu.

¹ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich (Dz.U. L 158, s. 77, oraz – sprostowania – Dz.U. L 229, s. 35 i Dz.U. 2005, L 197, s. 34).

Odnosnie do jej ogólnego kontekstu, dyrektywa ustanawia system trójstopniowy, którego każdy stopień odpowiada czasowi trwania pobytu na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego, a ostatni stopień jest równoznaczny z prawem stałego pobytu, ustanowiony po raz pierwszy tą dyrektywą. System ten stanowi w istocie powtórzenie etapów i warunków przewidzianych w instrumentach prawa Unii i orzecznictwie, które poprzedzały dyrektywę. W pierwszym rzędzie dyrektywa stanowi, że obywatel Unii ma prawo pobytu na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego przez okres nieprzekraczający trzech miesięcy bez spełnienia jakichkolwiek warunków i formalności innych niż wymóg posiadania ważnego dowodu tożsamości lub paszportu. Następnie nabycie prawa pobytu przez okres dłuższy niż trzy miesiące jest uzależnione od spełnienia określonych warunków. Aby z niego korzystać, obywatel Unii musi w szczególności być pracownikiem najemnym lub pracującym na własny rachunek w przyjmującym państwie członkowskim, lub posiadać, dla siebie i członków swojej rodziny, środki utrzymania wystarczające, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej tego państwa członkowskiego, oraz pełne ubezpieczenie zdrowotne w tym państwie². Wreszcie, dyrektywa ustanawia prawo stałego pobytu dla obywateli Unii, którzy przez nieprzerwany okres pięciu lat legalnie zamieszkują w przyjmującym państwie członkowskim³.

W odniesieniu do szczególnego kontekstu dyrektywy 2004/38, szereg jej postanowień podporządkowuje pobyt poprzedzający nabycie prawa stałego pobytu warunkom zgodnym z wymogami dyrektywy.

Ze względu na te cele oraz ogólny i szczególny kontekst dyrektywy, Trybunał uznał, że pojęcie legalnego pobytu umożliwiającego nabycie prawa stałego pobytu należy rozumieć jako oznaczające pobyt zgodny z warunkami ustanowionymi tą dyrektywą (to znaczy, bycie pracownikiem najemnym lub pracującym na własny rachunek w przyjmującym państwie członkowskim, lub posiadanie, dla siebie i członków swojej rodziny, wystarczających środków utrzymania i ubezpieczenia zdrowotnego). W konsekwencji pobyt zgodny z prawem państwa członkowskiego, ale niespełniający tych warunków nie może być uznany za pobyt „legalny” w rozumieniu dyrektywy w sprawie stałego pobytu.

Trybunał uznał zatem, iż wykładni tego pojęcia należy dokonywać w ten sposób, że **nie można uznać, iż obywatel Unii, który przez ponad pięć lat zamieszkiwał na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego wyłącznie na podstawie prawa krajowego tego państwa, nabył prawo stałego pobytu, pomimo że w czasie tego pobytu nie spełniał warunków ustanowionych dyrektywą.**

W drugiej kolejności Trybunał zbadał, czy **okresy pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego ukończone przed przystąpieniem tego państwa trzeciego do Unii powinny być uwzględniane dla celów nabycia prawa stałego pobytu.**

Trybunał podkreślił, że akt przystąpienia nowego państwa członkowskiego jest oparty przede wszystkim na zasadzie natychmiastowego i pełnego stosowania przepisów prawa Unii do tego państwa, z zastrzeżeniem odstępstw wyraźnie przewidzianych w postanowieniach przejściowych.

Jeśli chodzi w szczególności o postanowienia odnoszące się do obywatelstwa Unii, Trybunał orzekł już, że znajdują one zastosowanie od momentu ich wejścia w życie i że wobec tego należy uznać, iż powinny one mieć zastosowanie do obecnych skutków sytuacji powstałych uprzednio.

W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził, że w akcie przystąpienia nie występuje żadne postanowienie przejściowe odnoszące się do stosowania do Polski postanowień prawa Unii w sprawie swobodnego przemieszczania się osób, oprócz określonych postanowień dotyczących swobodnego przepływu pracowników i swobody świadczenia usług.

² Artykuł 7 ust. 1 dyrektywy 2004/38/WE.

³ Artykuł 16 ust. 1 dyrektywy 2004/38/WE.

W konsekwencji obywatele Unii mogą powoływać się na postanowienia dotyczące stałego pobytu i postanowienia te mogą mieć zastosowanie do obecnych i przyszłych skutków sytuacji zaistniałych przed przystąpieniem Polski do Unii.

Trybunał uznał, że **okresy pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego ukończone przed przystąpieniem tego państwa trzeciego do Unii powinny być uwzględniane dla celów nabycia prawa stałego pobytu, o ile były zgodne z przepisami dyrektywy.**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106